

YETİŞKİN BOŞANMAYA UYUM ÖLÇEĞİ'NİN GELİŞTİRİLMESİ

THE DEVELOPMENT OF ADULT DIVORCE ADJUSTMENT SCALE

Serap NAZLI¹ Derya HALİSDEMİR² Hamide Deniz GÜLLEROĞLU³ Semra
KIYE⁴

Başvuru Tarihi: 24.06.2020 Yayına Kabul Tarihi: 19.01.2021 DOI: 10.21764/mauefd.757089
(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu çalışmanın amacı, boşanma sürecindeki bireylerin boşanmaya uyum düzeylerini ölçmek amacıyla kullanılabilecek bir ölçek geliştirmektir. Yetişkin Boşanmaya Uyum Ölçeği (Yetişkin BUÖ), yasal boşanma süreci başlayan veya yasal olarak boşanmış yetişkinlere uygulanmak amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek geliştirme çalışmasına boşanmış veya boşanma aşamasında olan toplam 234 yetişkin katılmıştır. Ölçeğin geçerliliğini belirlemek için yapı ve ölçüt geçerliliği çalışmaları yapılmıştır. Analiz sonuçları, 5'li likert derecelendirmeye sahip ölçme aracının 17 madde ve 3 boyuttan oluştuğunu göstermiştir. Ölçüt geçerliliği için Yetişkin BUÖ ile Psikolojik Sağlamlık Ölçeği arasındaki ilişki .73, Yetişkin BUÖ ile Yaşam Doyumu Ölçeği arasındaki ilişki ise .73 olarak bulunmuştur. Güvenirlik hesaplamasında ölçeğin alt boyutları için Cronbach'ın alfa güvenirlilik katsayılarının .84 ile .87 arasında değiştiği, ölçeğin tümü için ise .90 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan geçerlik ve güvenirlilik çalışmaları ölçme aracının geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Boşanma, boşanmaya uyum, yetişkin, ölçek

Abstract: The purpose of this study is to develop an Adult Divorce Adaptation Scale (Adult DAS) which can be used in measurement studies of individuals' adaptation to divorce in the period of divorce. It is developed to employ to adults who has started a divorce process or legally divorced. Totally 234 adults, who has been divorced or in the divorce process, attended the scale development study. Structure and scale verifications have been used to define the verification of the scale. The results show that scale instrument, which has 5 likert, consists of 17 items and 3 factors. To interpret the scale, Pearson correlation factor calculated and the relation between Adult DAS and Psychological Strength Scale calculated as .73, the relation between Adult DAS and Satisfaction with Life Scale calculated as .73. In the reliability calculation, it was concluded that Cronbach's alpha reliability coefficients ranged from .84 to .87 for the sub-dimensions of the scale, and it was .90 for the entire scale. Validity and reliability studies have shown that the measurement tool is valid and reliable.

Keywords: Divorce, adult adaptation to divorce, adult, scale

¹Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, serapnazli68@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8875-7926>

²Milli Eğitim Bakanlığı, deryapdr@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3082-0208>

³Doç.Dr., Ankara Üniversitesi, denizgulleroglu@yahoo.com, <https://orcid.org/0000-0001-6995-8223>

⁴Arş. Gör., Ankara Üniversitesi, kiyesemra@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4414-5765>

Giriş

Aile, kişisel ve toplumsal işlevleri nedeniyle önemini her zaman koruyan bir kurum olmuştur. Modernleşme, kentleşme, sanayileşme ve teknolojik gelişmelerin yanı sıra evlilik, aile, ebeveynlik ve cinselliğe ilişkin bakış açısının değişmesi, geleneksel kadın-erkek rollerinin ve evlilikten beklentilerin farklılaşması aile kurumunun devamlılığını etkilemiştir (Ekici, 2014). Evliliğin sona ermesi olarak tanımlanan boşanma; psikolojik, ekonomik, sosyal ve hukuki boyutları olan ani kriz durumu olarak tanımlanabilir. Boşanma hem erkekleri hem de kadınları çok boyutlu olarak etkileyen bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bohannan (1970)' a göre boşanmanın aşamaları boşanmadan önce gerçekleşen duygusal boşanma, hukuksal konularda olan sorunlara yönelik gerçekleşen yasal boşanma, ayrılmayla birlikte gelişen maddi sorunlarla ilgili olan ekonomik boşanma, ebeveyn olarak çocuklarla ilgili konularda olan aile boşanması, sosyal aktivitelerde oluşan farklılıklarla ilgili olarak sosyal boşanma ve yeniden özgürleşme ve kendini bulma durumlarıyla ilgili olan psikolojik boşanma olarak ele alınmaktadır (Akt. Nazlı, 2018). Bu aşamalar hem kadınlar hem de erkekler için oldukça zorlu geçmektedir. Boşanmadan sonraki birinci yılda hem kadınlarda hem de erkeklerde benlik saygısının azalması, sosyalleşme ve cinsellik rollerinin düzensizliği, kızgınlık ve kaygı gibi duygular görülmektedir. Erkeklerin bu süreçte kimlikleriyle ilgili yoğun bir bunalım geçirdikleri ve suçluluk duyguları yaşadıkları, kadınların ise çaresizlik ve yetersizlik duygularının artışının yanı sıra çekicilik kaybından yakındıkları anlaşılmaktadır (Arıkan, 1992). Alan yazında, boşanma sürecindeki erkekler ile yapılan sınırlı sayıda araştırma incelendiğinde ruhsal bozukluk yaşama oranları boşanan erkeklerin evli olanlara oranla beş kat, boşanan kadınların ise evli olanlara oranla üç kat daha yüksek olduğu

belirlenmiştir (Yörükoğlu, 1997). Boşanma sonrası erkeklerin daha az sosyal destek gördüğü, yalnız kaldıkları ve toplumdan soyutlandıkları belirlenmiştir (Arıkan, 1996; Demirci, 2015; Kaya, 2016; Sevim, Güldeste ve Öner, 2016). Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (ASAGEM, 2009), erkeklerin yalnız kalmaktan korktukları için boşandıktan sonra yeniden evlenmek istediklerini, Demirci (2015) toplumdan dışlanmamak ve kendilerini kanıtlamak için boşanmadan kısa süre sonra erkeklerin yeniden evlenme eğilimlerinin olduğunu tespit etmiştir. Erkeklerin boşanma sürecinde yaşadığı sıkıntılar öfke patlamalarına neden olabilmekte, eşine ve kendilerine zarar verme eğilimleri artmaktadır (Nazlı, 2018). Ülkemizde medyaya yansıyan ‘kadına yönelik şiddet’ haberlerinin sıklıkla boşanma sürecinde yaşandığı görülmektedir.

Bununla birlikte alan yazında kadınların da boşanma sürecinde duygusal olarak daha depresif hale geldiği ve fazlaca etkilendikleri belirtilmektedir (Kalmijn ve Monden 2006; Soylu, 2018). Buna göre evli kadınların boşanmış kadınlarla karşılaştırıldığında psikolojik olarak sorunlarla karşılaşma riskine daha açık olduğu gösterilmektedir (Turner, 2006). Boşanma, kadının ebeveynlik rollerinde de köklü bir değişim yaratmaktadır. Öztürk (2008) ailenin dağılmasından sonra yaşanan duygusal boşluğu çocuk ile gidermeye çalışan yetişkinin, çocukla bağımlı bir ilişki kurma riski ile karşı karşıya kalacağını belirtmektedir. Boşanmalardan sonra çocukların velayetleri genellikle annelere verilmektedir. Tek ebeveynli aile olma durumu, kadını hem duygusal hem de ekonomik olarak etkilemektedir (Greenstein ve Davis, 2006; Smyth ve Weston, 2000). Ekonomik sıkıntılardan kadınların daha fazla etkilenmesi, genel olarak kadınların çalışma hayatında az yer alması, düşük gelirli işlerde çalışması, özellikle annelik rolüyle iş rollerinin çatışmasından kaynaklanmaktadır. Boşanma sonrası duygusal ve ekonomik sıkıntılarla uğraşmak zorunda kalan

kadının tek başına ebeveyn sorumluluğunu üstlenmesi çocuk için de riskli şartlar oluşturmaktadır (Yörükoğlu, 2000; Walczak ve Burns, 2004).

Son yıllarda ülkemizde boşanma oranlarındaki artış boşanmanın sosyal bir problem olarak ele alınmasına neden olmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerinde boşanan çiftlerin sayısı 2017’de 128 bin 411 iken, 2018’de ise 142 bin 448’e ulaşarak %10,9 artış göstermiştir. Kaba boşanma hızları 2017’de binde 1,6 iken, 2018’de ise binde 1,75’tir. Türkiye’de boşanma oranları batıdaki ülkelere kıyasla düşük seviyede olmakla birlikte yıllara göre bakıldığında giderek artış gösteren bir grafik çizdiği ve giderek artan toplumsal bir sorun haline geldiği görülmektedir. Boşanma sürecinin her aşamasında erkekler ve kadınlar problemler yaşamakta ve problem çözme becerisi ile ekonomik ve sosyal kaynakları kullanma durumu boşanmanın etkileri konusunda belirleyici olmaktadır. Boşanma süreci danışmanlığı bireylerin yeni yaşamlarına uyumlarında önemli bir psikolojik destek hizmetidir. Yurt dışında boşanma sürecindeki bireylere yönelik bireysel ve grup programları olmasına rağmen ülkemizde bu ihtiyaca yönelik çalışmalar yeni başlamıştır. Bireysel ve gruplar halinde yürütülecek boşanma süreci programlarında kullanılacak ölçme araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Ülkemizde kullanılan Fisher Boşanmaya Uyum Ölçeği (FBUÖ) dışında bir ölçeğin bulunmaması (Yılmaz ve Fışiloğlu, 2006) kültüre özgü ölçek geliştirmeye duyulan ihtiyacı göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, yasal boşanma süreci başlayan ve yasal olarak boşanmış yetişkinler ile yapılacak araştırmalarda kullanılacak bir Yetişkin Boşanmaya Uyum Ölçeği (Yetişkin BUÖ) geliştirmektir.

Yöntem

Katılımcılar

Bu çalışmada, Ankara'nın Etimesgut, Sincan, Altındağ, Yenimahalle ve Çankaya ilçelerinde bulunan altı ilkokul ve bir ortaokulda çocukları öğrenim gören 184 boşanmış veliden kâğıt kalem yoluyla, 50 boşanmış kişiden online (SurveyMonkey®) olmak üzere toplam 234 boşanmış katılımcıdan gönüllü olarak veri toplanılmıştır. Veriler iki gruba ayrılarak birinci gruptaki katılımcılardan açılımlayıcı, ikinci gruptaki kişilerle doğrulayıcı analizler gerçekleştirilmiştir. Birinci araştırma grubunda 144 katılımcı, ikinci araştırma grubunda 90 boşanmış katılımcı yer almıştır.

Katılımcıların 176'si kadın ve 58'i erkektir, yaşları 24-62 arasında ve yaş ortalamaları 36,23'tür. Katılımcılardan 27'si yasal boşanma sürecinde, 207'si yasal olarak boşanmıştır. Boşanmış katılımcıların yasal boşanma süreleri 1 ay ile 18 yıl arasında değişmekte ve 1 ile 3 yıl arasında 81 kişi, 4 ile 6 yıl arasında 66 kişi, 7 ile 10 yıl arasında 32 kişi, 10 ile 18 yıl arasında ise 28 kişi bulunmaktadır. Katılımcılardan 24'ü çocuğunun olmadığını belirtirken, 91'i bir çocuğunun, 89 kişi iki çocuğunun, 20 kişi üç çocuğunun 10 kişi ise dört çocuğunun olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların 31'i ev hanımı, 96'sı kamu çalışanı, 52'si serbest meslek sahibi, 27'si işsiz ve 28'i de "diğer" seçeneklerini işaretlemek suretiyle mesleklerini belirtmişlerdir.

Yetişkin BUÖ'nün Geliştirilmesi ve Veri Toplama Süreci

Yetişkin BUÖ, yasal boşanma süreci başlayan (boşanma davası açmış) veya yasal olarak boşanmış yetişkin bireylere uygulanmak üzere geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesi için Ankara Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 07.09.2018 tarih ve 11/38 sayılı etik onay alınmış daha sonra Millî Eğitim Bakanlığı'ndan

da gerekli izinler alınmıştır. Ölçeğin geliştirilme süreci özetle aşağıda verilmiştir:

Ölçeğin amacının ve kapsamının belirlenmesi. Bu doğrultuda öncelikle alan yazın incelemesi gerçekleştirilmiştir. Boşanma süreci modelleri (Wiseman'ın boşanma yas süreci modeli; Bohannan'ın boşanmanın altı adımı modeli ve Kessler'in boşanmanın psikososyal süreci modeli) incelenmiş, alan yazından yararlanılarak, boşanma sürecindeki yetişkinlerin (Amato ve Booth, 2001; Arıkan, 1992, 1996; Demirci, 2015; Greenstein ve Davis, 2006; Hughes ve Kirby, 2000; Kaya, 2016; Sevim, Güldeste ve Öner, 2016; Smyth ve Weston, 2000; Tein, Sandler, MacKinnon ve Wolchik, 2004) yaşadıkları sorunlar dikkate alınmıştır. Boşanma süreci modelleri boşanmanın çok boyutlu uyumu (psikolojik, sosyal, ekonomik, yasal) gerektirdiğini göstermektedir. Araştırmalar boşanma sürecindeki kadın ve erkeklerde, psikolojik ve sosyal sorunların başta olmak üzere boşanma sürecinin zor ve zaman alıcı olduğunu, eşlerin bu süreçte incinme, öfke, kırgınlık, çökkünlük, suçluluk gibi olumsuz duyguları art arda yaşadıklarını belirtmektedir. Alan yazın incelemeleri sonucunda ölçeğe ilişkin olası boyutları ve kapsamı belirlenmiştir.

Madde havuzunun oluşturulması. Madde havuzu oluşturulurken alan yazın incelemesi dışında, 50 boşanmış bireyle ile yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığı ile görüşmeler yapılmıştır. Gönüllü 50 boşanmış (43 kadın, 7 erkek) bireyle yaklaşık 40-50 dakika yüz yüze görüşülmüştür. Yarı yapılandırılmış görüşmeler üç okulda (iki ilkokul, bir ortaokul) psikolojik danışmanlar tarafından yürütülmüş, katılımcılara 10 kişisel bilgi olmak üzere 26 soru sorulmuştur. Görüşmelerden elde edilen bilgiler özetle aşağıda verilmiştir. Boşanmış 43 kadın ile yapılan görüşmelerde:

- Boşanmalarında eski eşlerinin ailelerinin etkili olduğunu düşündükleri,

- Eski eşleri ile iletişim kurmadıkları ve çocukları için bile iletişim kurmak istemedikleri,
- Velayeti üstlenmeyen babanın zamanla çocukları ile etkileşiminin kesildiği,
- Boşanma sonrası baba evlerine sığındıkları,
- Çocuklarının bakımında büyük ebeveynlerin destek olduğu,
- Boşanma öncesi ev hanımı olan kadınların, boşanma sonrası ekonomik nedenler ile çalışma yaşamına katıldıkları,
- Çocukların okula başlamaları ile hırçınlaştığı ve boşanma nedeniyle sorun çıkarmaya başladıkları,
- Boşanma sürecinde yalnız kaldıklarını düşündükleri ve hem kendileri hem de çocukları için okul rehberlik servislerinden destek bekledikleri belirlenmiştir.

Boşanmış 7 erkek ile yapılan görüşmelerde ise:

- Boşanma sürecinde sosyal, duygusal ve ekonomik olarak örselendikleri,
- Boşanmalarında eski eşlerinin ailelerinin etken olduğunu düşündükleri,
- Özellikle kendi aileleri de dâhil olmak üzere sosyal destek kaynağı bulamadıkları,
- Boşanma sonrasında eski eşlerinin tekrar evlenmelerine karşı oldukları ve bu durumu “namus” kavramı ile ilişkilendirdikleri belirlenmiştir.

Boşanma süreci modelleri, bu konu ile ilgili araştırma sonuçları ve boşanma sürecindeki yetişkinlerden elde edilen veriler dikkate alınarak, Yetişkin BUÖ için dört boyutta (psikolojik uyum, sosyal uyum, kök aile uyumu ve ekonomik uyum) 30 maddeden oluşan bir soru havuzu oluşturulmuştur.

Uzman görüşünün alınması. Oluşturulan ölçek, maddelerin anlaşılabilirliği ve uygunluğunu değerlendirmek amacıyla uzman görüşüne sunulmuştur. Yetişkin

BUÖ, evlilik ve aile danışmanlığı alanında çalışmaları olan dört PDR akademisyeni, bir klinik psikolog, bir ölçme değerlendirme uzmanı ve iki okul psikolojik danışmanı tarafından incelenmiştir. Ölçekler uzmanlardan gelen görüş ve öneriler doğrultusunda düzenlenerek (benzerlik-binişiklik gösteren bir madde ölçekten çıkarılmış, devrik cümleler düzenlenmiş vb.), 5’li Likert olarak 29 madde ile pilot uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Pilot uygulamanın yapılması. Hazırlanan Yetişkin BUÖ formu gönüllü olan 12 boşanmış bireye birebir uygulanmıştır. Bu şekilde ölçek maddelerinin anlaşılabilirliği kontrol edilmiş ve maddelerin anlaşılır olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Asıl uygulamanın yapılması. Pilot uygulamadan sonra, *Yetişkin BUÖ* toplam 234 boşanma sürecindeki bireye uygulanmıştır. Ölçekler, Ankara’da (Etimesgut, Sincan, Altındağ, Yenimahalle ve Çankaya) altı ilkokul ve bir ortaokulda boşanma sürecindeki 184 veliye uygulanmıştır. Uygulamalar okul rehberlik servislerinde ve okul psikolojik danışmanları tarafından yapılmıştır. Öncelikle yedi psikolojik danışmana ölçeği nasıl uygulayacaklarına ilişkin bilgi verilmiş, uygulama sürecinde gizlilik ilkelerinin ve boşanmış velilerin hassasiyetlerinin göz önünde bulundurulması gerektiği vurgulanmış daha sonra uygulamalar rehberlik servislerinde bireysel olarak yapılmıştır. Ölçek doldurma süreci ortalama 15-20 dk. sürmüştür. Ayrıca ölçek, Google Forms’ a aktarılmış ve bu kapsamda, ölçek formu web tabanlı bir anket hazırlama platformu (SurveyMonkey®) üzerinde oluşturularak, ölçek formunun bağlantısı boşanma sürecindeki bireylere gönderilmiştir.

Ölçüt Geçerliği İçin Yararlanılan Ölçme Araçları

Yetişkin BUÖ' nün ölçüt geçerliği için Yetişkin Psikolojik Sağlık Ölçeği (YPSÖ) ile birlikte Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) kullanılmıştır. Ölçüt geçerliği için yararlanılan ölçeklere ilişkin kısa bilgiler aşağıda verilmiştir. Yetişkin Psikolojik Sağlık Ölçeği, Yetişkin Psikolojik Sağlık Ölçeği (YPDÖ) Türkçe' ye Arslan (2015) tarafından uyarlanmıştır. Ölçek "Beni tamamen tanımlıyor (5)" ile "Hiç tanımlamıyor (1)" arasında değişen beşli likert maddelerden oluşmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek bir psikolojik sağlık düzeyini göstermektedir. Ölçeğin dil geçerliğiyle ilgili olarak orijinal form ile Türkçe form arasındaki korelasyon .82 olarak hesaplanmıştır . Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması sonucunda yapının doğrulandığı ($\chi^2/sd = 1.97$, GFI= .90, NFI= .96, CFI= .98, IFI= .98, RFI= .96 RMSEA = .060 ve SRMR = .048) belirlenmiştir. Ölçeğin ölçüt geçerliliğini belirlemek için Benlik Saygısı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği ve Olumlu-Olumsuz Duygu Ölçeği olmak üzere üç ölçek kullanılmıştır. YDÖ' nün yaşam doyumu ile .50, olumlu duygular ile .40, olumsuz duygular ile .33 ve benlik saygısı ile .42 düzeyinde anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Ölçeğe ilişkin Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı .94 olarak bulunmuştur. Test-tekrar test katsayısı .85 olarak hesaplanmıştır. Alt ölçekler için iç tutarlık katsayısının .82 ile .86 ve test-tekrar test katsayısının ise .64 ile .79 arasında değiştiği sonucuna ulaşılmıştır (Arslan, 2015).

Yaşam Doyumu Ölçeği: Ölçek, Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilmiştir. Türkiye'de geçerlik ve güvenirlik çalışması Köker (1991), yetişkin formunun geçerlik ve güvenirlik uygulamaları ise Dağlı ve Baysal (2016) tarafından yapılmıştır. İngilizce olan özgün hali ile Türkçe' ye uyarlanmış formu arasındaki tutarlığı belirlemek için yapılan Pearson Korelasyon Katsayısı .92 olarak saptanmıştır. Bu bağlamda, söz konusu

ölçeğin İngilizce ve Türkçe formu arasında yüksek düzeyde, pozitif ve manidar bir ilişki bulunmaktadır. Ölçeğin iç tutarlık kat sayısı olarak Cronbach Alpha değeri 0,88 ve test- tekrar test güvenilirliği .97 olarak hesaplanmıştır. Uygulanan analizlerin sonuçlarına göre Yaşam Doyumu Ölçeği' nin tek faktörlü bir yapıdan oluştuğu ve 5 maddeden oluştuğu belirlenmiştir (Dağlı ve Baysal, 2016).

Veri Analizi

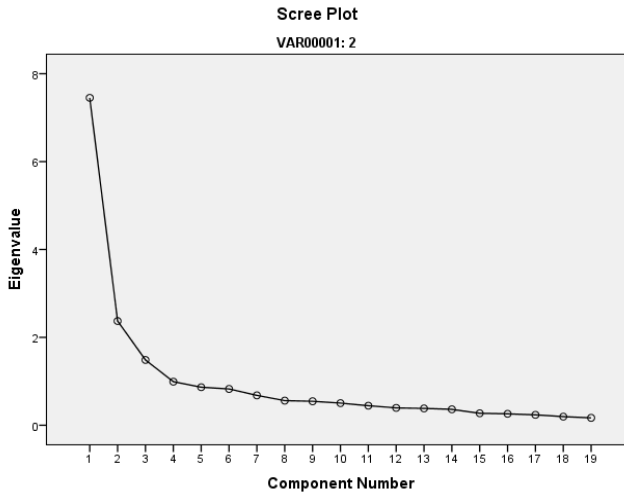
Yetişkin BUÖ' nün yapı geçerliğini belirleyebilmek ve faktör yapısını göstermek üzere Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. AFA sonucunda elde edilen faktör yapısını test etmek üzere de doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Bu iki analizin kullanılmasının nedeni AFA ile ölçek yapısını keşfederek açığa çıkarmak ve DFA ile elde edilen bu faktör yapısının doğrulanmasını kontrol etmektir (Büyüköztürk ve diğ. 2004). Her iki analiz öncesinde de veri setinin örneklem büyüklüğü, normallik, doğrusallık, uç değer ve çoklu bağlantı varsayımları bakımından incelemesi gerçekleştirilmiştir.

AFA öncesinde veri setinin KMO değeri 0,858 olarak hesaplanmıştır. Bartlett testinin de anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0,05$). Hesaplanan değerler, verilerin faktör analizi için uygun ve kullanılabilir olduğunu göstermiştir. Buna göre temel bileşenler analizi yöntemine dayalı olarak yapılan hesaplamalarda faktörleşmenin daha iyi sağlanabilmesi amacıyla dik döndürme (varimax) yöntemi kullanılmıştır (Kalaycı, 2009). Ölçek maddelerine yönelik elde edilen verilerin güvenilirliğini belirlemek üzere Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı değeri hesaplanırken ölçüt geçerliği için Yetişkin BUÖ'den alınan puanlar ile

Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) ve Yetişkin Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği (YPSÖ) alınan puanlar arasındaki ilişkiler hesaplanmıştır.

Bulgular

Yetişkin BUÖ' nün geçerlik ve güvenirlik bulguları aşağıda verilmiştir. Araştırma kapsamında birinci araştırma grubundan elde edilen veriler doğrultusunda AFA yapılmıştır. Yapılan ilk analizde öz değeri 1'den büyük yedi faktör olduğu belirlenmiştir. Öz değerler arasındaki farklar incelenmiş ve bazı maddelerin (7., 14., 19., 24., ve 25. maddeler) üç maddeden az olacak şekilde faktörlerde yer aldığı görülmüştür. Söz konusu maddeler ölçekten çıkarılarak analiz yinelenmiştir. Ölçekte yer alan faktör sayısına karar verilmesinin ardından faktör yük değeri 0,45'in altında olan ve iki faktör arasındaki yük değeri 0,10'un altında olan maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Daha sonra maddelerin üç faktör altında toplandığı Şekil 1'de yer alan Scree Plot eğrisi de incelenerek belirlenmiştir. Üç boyutlu şekilde analiz yinelenmiş, dik döndürme yöntemi kullanılmıştır.

Şekil 1. Ölçeğin Öz Değerlerine İlişkin Oluşturulan Scree-Plot Eğrisi.

Kalan 17 maddeyle gerçekleştirilen analiz sonrasında hesaplanan faktör yük değerleri Tablo 1’de verilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde Yetişkin BUÖ’ nün birinci boyutunda yer alan 9 maddenin faktör yük değerlerinin 0,574 ile 0,771 arasında değiştiği görülmektedir. İkinci boyutta bulunan 4 maddenin faktör yük değerlerinin 0,694 ile 0,847 arasında değiştiği; üçüncü boyutta bulunan 4 maddenin faktör yük değerlerinin 0,635 ile 0,848 arasında değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. *Psikolojik uyum* olarak adlandırılan birinci boyutu oluşturan maddelerin toplam varyansın %26,927’sini açıkladığı; *sosyal ilişkilerde uyum* olarak adlandırılan ikinci boyutu oluşturan maddelerin toplam varyansın %17,774’ünü; *kök aile ilişkilerinde uyum* olarak adlandırılan üçüncü boyuttaki maddelerin ise toplam varyansın %15,942’sini açıkladığı belirlenmiştir. Yetişkin BUÖ’ nün nihai formunda yer alan 17 madde, hep birlikte toplam varyansın %60,642’sini açıklamaktadır. Çokluk ve diğerleri (2018) çok boyutlu ölçeklerde toplam varyansın %40 ila %60’ı arasında olmasının yeterli olduğunu belirtmektedir.

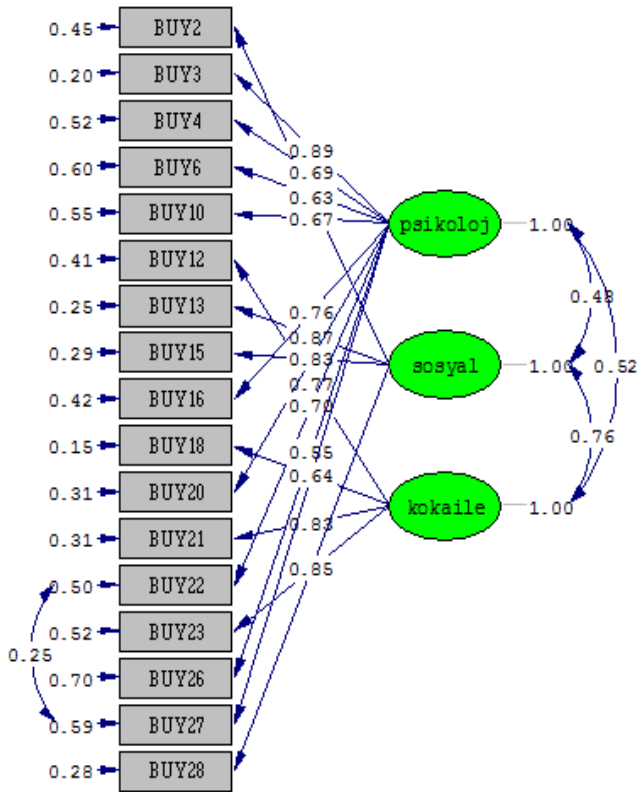
Tablo 1

Ölçeğin Üç Faktörlü Yapısına İlişkin AFA Sonuçları

Maddeler	Faktörler		
	1	2	3
buö3	,771	,213	,210
buö27	,743	,121	,136
buö10	,732	,153	,155
buö4	,730	,018	,032
buö22	,722	,076	,181
buö6	,685	,216	-,013
buö20	,655	,177	,100
buö16	,594	,450	,255
buö26	,574	,033	,130
buö13	,188	,847	,166

buö15	,087	,825	,206
buö2	,254	,781	,118
buö28	,128	,694	,396
buö21	,047	,203	,848
buö18	,081	,290	,793
buö12	,210	,138	,712
buö23	,284	,126	,635

Yetişkin BUÖ' nün AFA ile ortaya konan üç faktörlü yapısını doğrulamak amacıyla, 90 kişiden oluşan ikinci araştırma grubundan elde edilen verilerle DFA yapılmıştır. Analiz sonucunda oluşturulan path diyagramı Şekil 2'de verilmiştir.

Chi-Square=326.47, df=115, P-value=0.00000, RMSEA=0.081

Şekil 2. Ölçeğin DFA Sonucunda Oluşturulan Path Diyagramı- Standartlaştırılmış Katsayıları

Şekil 2’de yer alan bilgiler incelendiğinde, tüm maddelerin anlamlı t değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla maddeler, ait oldukları boyutu anlamlı bir şekilde açıklamaktadırlar. DFA sonucunda elde edilen değerler Tablo 2’de verilmiştir. Tablo 2’de yer alan bilgiler incelendiğinde, yetişkin BUÖ’ nün birinci boyutunda yer alan maddelerin

standartlaştırılmamış regresyon katsayılarının 0,30 ile 0,80 arasında değiştiği görülmektedir. Maddelerin standartlaştırılmış faktör yük değerleri de 0,55 ile 0,89 arasında değişiklik göstermektedir. Başka bir ifadeyle psikolojik uyum olarak adlandırılan birinci boyut orta ve yüksek düzeyde ayırıcı maddelerden oluşmaktadır. Sosyal ilişkilerde uyum olarak adlandırılan ikinci boyuttaki maddelerin standartlaştırılmış regresyon katsayılarının 0,55 ile 0,75 arasında değişiklik gösterdiği, standartlaştırılmış faktör yük değerlerinin de 0,74 ile 0,87 arasında farklılaştığı belirlenmiştir. Tüm maddelere ilişkin hesaplanan t değerleri anlamlı bulunmuştur. İkinci boyuttaki maddelerin de açıklama oranlarının orta ve yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin kök aile ilişkilerinde uyum olarak isimlendirilen üçüncü boyutundaki maddelerin standartlaştırılmış regresyon katsayılarının 0,48 ile 0,85 arasında değişiklik gösterdiği, standartlaştırılmış faktör yük değerlerinin de 0,69 ile 0,92 arasında farklılaştığı saptanmıştır. Tüm maddelere ilişkin hesaplanan t değerleri anlamlı bulunmuştur. Üçüncü boyuttaki maddelerin de açıklama oranlarının orta ve yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2

Ölçeğin Üç Faktörlü Yapısına İlişkin DFA Sonuçları

Maddeler	Değerler			
	R ²	λ	T	P
BUY3	0,80	0,89	13,70	0,069
BUY4	0,48	0,69	9,39	0,087
BUY6	0,40	0,63	8,38	0,12
BUY10	0,45	0,67	8,95	0,074
BUY16	0,58	0,76	10,77	0,11
BUY20	0,69	0,83	12,17	0,18
BUY22	0,50	0,70	9,60	0,11
BUY26	0,30	0,55	7,04	0,15
BUY27	0,41	0,64	8,51	0,21

BUY2	0,55	0,74	10,27	0,065
BUY13	0,75	0,87	12,99	0,075
BUY15	0,71	0,84	12,39	0,079
BUY28	0,72	0,85	12,52	0,13
BUY12	0,59	0,77	10,83	0,11
BUY18	0,85	0,92	14,24	0,13
BUY21	0,69	0,83	12,08	0,12
BUY23	0,48	0,69	9,38	0,30

DFA' nın madde parametrelerinin hesaplanması aşamasının ardından tüm maddelerin ölçekte kalması ve ait oldukları boyutta yer alması gerektiğine karar verilmiştir. Bu aşamadan sonra model-veri uyum değerleri hesaplanmıştır. Hesaplama sonucu ile kriterler Tablo 3'te gösterilmiştir. Tablo 3'te yer alan bilgiler incelendiğinde, hesaplanan model-veri uyum değerlerinin kabul edilebilir uyum değerleri içinde yer aldığı görülmektedir. Başka bir deyişle 17 maddeden ve üç faktörden oluşan modelin doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4

Hesaplanan Alfa Katsayıları Sonuçları

Ölçek boyutları	Madde sayısı	N	A
Psikolojik uyum	9	234	0,880
Sosyal ilişkilerde uyum	4	234	0,856
Kök aile ilişkilerinde uyum	4	234	0,835
Yetişkin BUÖ toplamı	17	234	0,895

Araştırma kapsamında geliştirilen Yetişkin BUÖ' nün ölçüt geçerliğine yönelik kanıt elde etmek amacıyla Yetişkin Psikolojik Sağlık Ölçeği (YPSÖ) ve Yaşam Doyum Ölçeği (YDÖ) uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen cevaplar doğrultusunda Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır (Tablo 5).

Tablo 5’te yer alan bilgiler incelendiğinde Yetişkin BUÖ’ nün psikolojik uyum boyutu ile YPSÖ arasında ($r=0,606$; $p<0,01$) ve YDÖ arasında ($r=0,635$; $p<0,01$) pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Yetişkin BUÖ’ nün sosyal ilişkilerde uyum boyutu ile YPSÖ arasında ($r=0,507$; $p<0,01$) ve YDÖ ($r=0,553$; $p<0,01$) arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Yetişkin BUÖ’ nün kök aile ilişkilerinde uyum boyutu ile YPSÖ arasında ($r=0,679$; $p<0,01$) ve YDÖ ($r=0,540$; $p<0,01$) arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Yetişkin BUÖ’ nün toplam puanı ile YPSÖ arasında ($r=0,741$; $p<0,01$) ve YDÖ arasında ($r=0,752$; $p<0,01$) pozitif yönde ve yüksek düzeyde ilişkiler olduğu belirlenmiştir. Başka bir anlatımla katılımcıların boşanmaya uyum düzeyleri arttıkça, yaşam doyumlarının ve psikolojik sağlamlıklarının artış gösterdiği belirlenmiştir. Alan yazınla paralellik gösteren bulgular sonucunda geliştirilen ölçeğin ölçüt geçerliğine yönelik kanıtlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5

Ölçüt Geçerliğine İlişkin Sonuçlar

Ölçek	Değerler	YPSÖ	YDÖ
Psikolojik uyum	r	,606**	,635**
	p	,000	,000
	n	234	234
Sosyal ilişkilerde uyum	r	,507**	,553**
	p	,000	,000
	n	234	234
Kök aile ilişkileri	r	,679**	,540**
	p	,000	,000
	n	234	234
Yetişkin BUÖ toplamı	r	,741**	,752**
	p	,000	,000
	n	234	234

** $p<0,01$

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada boşanma sürecindeki (yasal boşanma süreci başlamış ve yasal olarak boşanmış) yetişkinlerin boşanmaya uyum düzeylerini belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçeğin kapsam ve yapı geçerliği için alan yazın incelenmiş, uzman görüşlerine başvurulmuştur. Ölçeğin yapı geçerliği ile ilgili olarak kanıt sunmak üzere öncelikle açımlayıcı, daha sonra bu analiz sonuçlarıyla belirlenen yapıyı doğrulamak için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır.

Varimaks dik döndürme yöntemi kullanılarak yapılan AFA ile ölçeğin yapısının üç faktörlü olduğu sonucu elde edilmiştir. Boyutlar alan yazına uygun olarak psikolojik uyum, kök aile ilişkilerinde uyum, sosyal ilişkilerde uyum olarak adlandırılmıştır. Faktörlerin varyans miktarları ise sırasıyla %27,585, %17,217 ve %15,213 olarak hesaplanmıştır. Üç faktörün birden açıkladıkları toplam varyans %60,015'tir. Yetişkin BUÖ' nün AFA ile ortaya konan üç faktörlü yapısını doğrulamak amacıyla DFA yapılmıştır. Yetişkin BUÖ' nün yapısına yönelik oluşturulan modele uygulanan DFA ile elde edilen sonuçlar ışığında model ile veri arasındaki uyumun iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Model ile veri uyumu ele alındığında uyum indeksi değerlerine göre modelin iyi uyuma sahip olduğu ve ölçeğin yüksek bir yapı geçerliği gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçeğin güvenirlik kanıtı için alt boyutlara ve ölçeğin bütününe ilişkin Cronbach'ın alfa güvenirlik katsayıları hesaplanmış ve bu katsayılar ölçeğin güvenirliğinin yüksek olduğuna ilişkin kanıt olarak sunulmuştur. Ölçeğin Cronbach'ın alfa katsayısı tüm ölçekte ve ölçeğin alt boyutlarında 0,80'nin üzerinde hesaplanmıştır. Psikolojik uyum boyutu için 0,883, kök-aile ilişkileri

boyutu için 0,856, sosyal ilişkilerde uyum için 0,835, boşanmaya uyum tüm maddeler için güvenilirlik katsayısı 0,903'tür. Böylelikle ölçeğin bütününde ve alt boyutlarında güvenilirlik katsayılarının yüksek olduğu görülmüştür. Ölçüt geçerliği için Yetişkin BUÖ' den alınan puanlar ile YPSÖ ve YDÖ' den alınan toplam puanlar arasındaki ilişkiler hesaplanmıştır. Yetişkin BUÖ toplam puanı ile YPSÖ arasındaki ilişki 0,739, Yetişkin BUÖ toplam puanı ile YDÖ arasındaki ilişki ise 0,732 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen korelasyon katsayıları Yetişkin BUÖ' nün ölçüt geçerliğine kanıt olarak kullanılmıştır.

Elde edilen bütün bulgular ışığında Yetişkin BUÖ' nün geçerliği ve güvenilirliği olan bir ölçme aracı olduğu ifade edilebilir. Ölçek üç boyutlu (psikolojik uyum, sosyal ilişkilerde uyum ve kök aile ilişkilerinde uyum) olup, yasal boşanma süreci başlamış ve yasal olarak boşanmış yetişkinler ile yapılacak araştırmalarda kullanılabilir. Boşanmaya uyumu artırmaya yönelik deneysel çalışmaların tasarlanmasında alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ölçek boşanma sürecindeki yetişkinlere bireysel ya da grup olarak uygulanabilir. Ölçekten toplam puan elde edilmektedir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken psikolojik boyuta ilişkin maddelerin ters madde olarak ele alınarak puanlanması gerektiğidir. Bunlar; 2, 3, 4, 5, 9, 11, 13, 15 ve 16. maddelerdir. Ölçekten 17 ile 85 hesaplanabilecek en düşük ve en yüksek puanları göstermektedir. Ölçekten alınan toplam puanın yüksekliği, boşanma sonrası yüksek uyumun göstergesidir. Bu çalışmada elde edilen geçerlik ve güvenilirlik kanıtları her ne kadar yeterli düzeyde olsa da, sonuçlarının genellenebilirliği açısından sınırlılıklar bulunmaktadır. Bu çalışmadaki veriler çoğunlukla Ankara'da yaşayan yasal boşanma sürecindeki veya yasal olarak boşanmış bireyler üzerinden toplandığı için geçerlik ve güvenilirlik

çalışmalarının farklı örneklem ve ölçümler üzerinde tekrar incelenmesi alinyazına katkı sağlayacaktır. (Ek 1: Yetişkin BUÖ).

Kaynaklar

- Amato P.R., and Booth, A. (2001). Parental predivorce relations and offspring postdivorce wellbeing. *Journal of Marriage the Family*, 63, 197-212.
- Anderson, J. C., and Gerbing, D. W. (1984). The effect of sampling error on convergence, improper solutions, and goodness-of-fit indices for maximum likelihood confirmatory factor analysis. *Psychometrika*, 49(2), 155-173.
- Arıkan, Ç. (1992). *Yoksulluk, evlilikte geçimsizlik ve boşanma*. Ankara: Şafak Matbaası.
- Arıkan, Ç. (1996). *Halkın boşanmaya ilişkin tutumları araştırması*. Ankara: Başbakanlık Aile ve Araştırma Kurumu Yayınları.
- Arslan, G. (2015). Yetişkin psikolojik sağlık ölçeği'nin psikometrik özellikleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 16(2), 344-357.
- Bohannon, P. (1970). The six stages of divorce. In P. Bohannon (Ed.), *Divorce and after*. Garden City, NY: Doubleday.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Özkahveci, Ö. ve Demirel, F. (2004). Güdülenme ve öğrenme statejileri ölçeğinin türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 4(2), 210-239.
- Dağlı, A., ve Baysal, N. (2016). Yaşam doyumu ölçeğinin Türkçe' ye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Electronic Journal of Social Sciences*, 15(59).
- Demirci, M. S. (2015). *Toplumsal cinsiyet açısından yeniden evlenmeler: kadın ve erkekler gözünden niteliksel bir inceleme* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Diener, E., Emmors, R. A., Larsen, R.C., Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assesment*, 49(1), 71-75.

- Ekici, Y. F. (2014). Türk aile yapısının değişim ve dönüşümü ve bu değişim ve dönüşüme etki eden unsurların değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 30, 209-224.
- Greenstein, N., and Davis, N. (2006). Cross-national variations in divorce: Effects of women's power, prestige and dependence. *Journal of Comparative Family Studies*, 37, 253-273.
- Hughes R. J., and Kirby, J. J. (2000) Strengthening evaluation strategies for divorcing family support services: perspectives of parent educators, mediators, attorneys and judges. *Family Relation*, 49, 53-61.
- Kalaycı, Ş. (2009). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayınevi.
- Kalmijn, M., and Monden, C. (2006). Are the negative effects of divorce on well-being dependent on marital quality. *Journal Of Marriage and Family*, 68 (1), 1197-1213.
- Kaya, T. (2016). İstanbul'da yaşayan boşanmış kadın ve erkeklerin boşanma deneyimleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (46), 409-430.
- Köker, S. (1991). *Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeyinin karşılaştırılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Nazlı, S. (2018). *Aile danışmanlığı uygulamaları* (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sevim Y., Güldeste, ve Öner C. (2016) Boşanan erkeklerin sorunları üzerine sosyolojik bir araştırma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 26(2), 312-293.
- Smyth, B.M., and Weston, R.E. (2000). *Financial living standards after divorce: A recent snapshot*. Melbourne: Australian Institute of Family Studies.
- Soylu, Y. (2018). Boşanmış kadınlarda psikolojik sağlamlığı açıklamaya yönelik bir model geliştirme. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(49), 81-100.
- TC Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. (2009). *Boşanma Nedenleri Araştırması*. Ankara: Başbakanlık Aile ve Araştırma Kurumu Yayınları.
- Turner, H. A. (2006). Stress, social resources, and depression among never-married and divorced rural mothers. *Rural Sociology*, 71, 479-504.

- Öztürk, M. (2008). *99 sayfada boşanmış ailelerde çocuk*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Walczak, Y., and Burns, S. (2004). *Boşanma ve çocuk üzerine etkileri*. (2.Baskı). (İ. Ersevîm, Çev.). İstanbul: Özgür Yayınları.
- Tein, J.Y., Sandler, I.N., MacKinnon, D.P., and Wolchik S.A. (2004). How did it work? Who did it work for? Mediation and mediated moderation of a preventive intervention for children of divorce. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 72, 617–624.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2019). *Boşanma İstatistikleri*. 25.05.2020 tarihinde <http://www.resmiiistatistik.gov.tr/?q=tr>. 20. adresinden erişildi.
- Yılmaz, A.E., and Fışıloğlu, H. (2006). Psychometric properties of the fisher divorce adjustment scale in a Turkish divorced sample. *Journal of Divorce and Remarriage*, 45 (1-2), 149-169.
- Yörükoğlu, A. (2000). *Değişen toplumda aile ve çocuk*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yörükoğlu, A. (1997). *Aile ve çocuk*. İstanbul: Özgür Yayınları.

Extended Abstract

Purpose

Family has always been an institution that maintains its importance due to its personal and social functions. Divorce, defined as the end of marriage is a sudden crisis situation with psychological, economic, social and legal dimensions. At every stage of the divorce process, men and women experience problems and their ability to solve problems, and the use of economic and social resources are decisive for the effects of divorce. Divorce process counseling is an important psychological support service for individuals to adapt to their new lives. Although there are individual and group programs for individuals in the divorce process abroad, this need has just begun in our country. Measurement tools are needed that can be used in divorce process programs to be carried out individually and in groups. The absence of a scale

other than the Fisher Divorce Adaptation Scale used in our country (Yılmaz and Fıfıloğlu, 2008) shows the need to develop a culture-specific scale. The aim of this study is to develop an Adult Divorce Adaptation Scale (Adult DAS) that can be used in research with adults who initiate a legal divorce process or legally divorced.

Method

In this study, data were collected voluntarily from 184 divorced parents who study in six primary and one secondary schools in Etimesgut, Sincan, Altındağ, Yenimahalle and Çankaya districts of Ankara through a paper pen format and from 50 divorced people online (SurveyMonkey®) (i.e. Total = 234). 176 of the participants were women and 58 were men; the age range was 24-62, and the average age was 36.23. 27 of the participants were in the process of legally divorce while 207 were legally divorced. Exploratory Factor Analysis (AFA) was also performed to determine the structure validity of adult BIS and to reveal the factor structure. Confirmatory factor analysis (CFA) was also performed to test the accuracy of the factor structure obtained as a result of AFA. Cronbach alpha internal consistency coefficient was used to determine the reliability of the answers given to the scale items. For criterion validity, the relationships between the scores obtained from Adult DAS and Adult Short Psychological Strength Scale (ASPSS) and Life Satisfaction Scale (LSS) were calculated.

Results

It was concluded that the structure of the scale has three factors as a result of AFA performed with the Varimaks vertical rotation technique. In accordance with the literature, the dimensions were named as psychological adaptation,

adaptation in root family relations, adaption in social relations. The variance amounts of the factors were calculated as 27.585%, 17.217% and 15.213%, respectively. The total variance explained by all three factors is 60,015%. DFA was performed to confirm the three-factor structure of adult BDI, which was demonstrated by AFA. According to the results of the fit index obtained from the CFA, where the model established regarding the theoretical structure of the adult BUÖ was tested, it was concluded that the compatibility between the model and the data was good. Considering the fit index values related to the model-data fit, it can be concluded that the established model gives a good fit and the scale has high construct validity. Cronbach alpha reliability coefficients related to sub-dimensions and the whole scale were calculated for evidence of reliability of the scale, and these coefficients were presented as an evidence that the reliability of the scale was high. The Cronbach alpha coefficient of the scale was calculated over 0.80 in all scales and sub-dimensions of the scale. 0,883 for psychological adjustment, 0.856 for the root-family relationship dimension, 0.835 for cohesion in social relations, and reliability coefficient for all items was calculated as 0,903. This result shows that the reliability coefficients for the whole scale and its sub-dimensions were quite high. The relationship between Adult DAS total score and ASPSS was 0.739. The relationship between Adult DAS total score and LSS was calculated as 0.732. The correlation coefficients obtained were used as evidence for the criterion validity of Adult DAS.

Conclusion

In this study, a scale was developed to determine the adaptation level of adults in the divorce process (legal divorce process started or legally divorced). According to the model data fit, it is concluded that the model has a good fit

and the scale shows a high construct validity. As a result, it can be said that Adult BIS is a valid and reliable measurement tool. The scale is three-dimensional (psychological adaptation, adaptation in social relations and adaptation in root family relations), and it can be used in research with adults who initiate a legal divorce process or legally divorced. It is thought that it will contribute to the literature in the design of experimental studies to increase adaptation to divorce process. The scale can be applied to adults in the divorce process individually or as a group. The results obtained were evaluated and discussed according to the findings.

EK 1

YETİŞKİN BUÖ

Aşağıda sizinle ilgili ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve sizi en iyi tanımlayan seçeneği işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizden beklenen içtenlikle cevap vererek bilimsel bir çalışmaya yardımcı olmanız. Lütfen bütün sorularla ilgili görüşlerinizi ifade ediniz.

① Hiçbir zaman	② Bazen	③ Sıklıkla	④ Çoğu zaman	⑤ Her zaman anlamına gelmektedir.	
1. Sosyal arkadaş ortamlarında aranan birisiyim.	①	②	③	④	⑤
2. Yaşamımdaki sorunları çözmekte zorlanıyorum.	①	②	③	④	⑤
3. Kendime karşı sorumluluklarımı yerine getirmekte sorun yaşıyorum.	①	②	③	④	⑤
4. Gündelik rutin işlerimi yaparken yoruluyorum.	①	②	③	④	⑤
5. Gündelik rutin aktivitelerde dikkatim dağılıyor.	①	②	③	④	⑤
6. Ebeveynlerim (annem-babam) ihtiyacım olduğunda bana destek olur.	①	②	③	④	⑤
7. Arkadaşlarımla güzel vakit geçirecek etkinliklere katılırım.	①	②	③	④	⑤
8. Sosyal çevremde kendimi açabileceğim insanlar var.	①	②	③	④	⑤
9. Çevremdekiler (aile, sosyal arkadaş vs.) durgun ve neşesiz olduğumu söylüyorlar.	①	②	③	④	⑤

10. Akrabalarım (kardeşlerim, kuzenlerim vb) ihtiyacım olduğunda bana destek olur.	①	②	③	④	⑤
11. Gelecek yaşamıma ilişkin korkularım var.	①	②	③	④	⑤
12. Ebeveynlerime ve akrabalarım ihtiyacım olduğunda ulaşabilirim.	①	②	③	④	⑤
13. Normalde olumsuz tepki vermeyeceğim olaylarda sinirleniyorum.	①	②	③	④	⑤
14. Ebeveynlerim ve akrabalarım ile ilişkilerim sınırlıdır.	①	②	③	④	⑤
15. Yaşadıklarımı düşününce eski eşime kızıyorum.	①	②	③	④	⑤
16. Bazen öfkemi kontrol edemeyerek etrafımdakileri kırabiliyorum.	①	②	③	④	⑤
17. Arkadaşlarımla olmak beni mutlu ediyor.	①	②	③	④	⑤

1.BOYUT= Psikolojik Uyum (2-3-4-5-9-11-13-15-16 maddeler)

2.BOYUT= Sosyal İlişkilerinde Uyum (1-7-8-17 maddeler)

3.BOYUT= Köken Aile İlişkilerinde Uyum (6-10-12-14 maddeler)

ETİK BEYAN: "Yetişkin Boşanmaya Uyum Ölçeği' nin Geliştirilmesi" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Ankara Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 07/09/2018 tarih ve 11/38 sayılı etik izin alınmıştır. Karşılaşılacak tüm etik ihlallerde "Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim